

VEREENIGING VAN NED. TANDARTSEN.

VERSLAG DER ALG. VERGAD. 9 EN 10 APRIL TE UTRECHT.

(Vervolg).

J. M. KLINKHAMER,

IETS OVER BEVESTIGING EN EVENWICHT BIJ DE LEER DER
TANDVERVANGING.

(Debat).

De Voorzitter: Is er iemand die naar aanleiding van deze mededeelingen het woord verlangt.

De heer Van Nieuwenhoven Helbach: In de eerste plaats wil ik U bedanken voor het zeer interessante onderwerp, dat U gekozen hebt, een onderwerp, dat nog maar weinig goed bestudeerd is en waarover nog veel te zeggen valt. Ik zou U een enkele vraag willen stellen.

U hebt gesproken over lower bar prothesen. Nu zijn er verschillende soorten van lower bar prothesen. Men zou ze kunnen verdeelen in twee rubrieken, die, welke één steunpunt hebben aan weerskanten en die welke er twee hebben. Ik meen dat U in het begin de eerste soort bedoelde, niet waar?

De Voorzitter: Ik heb in het geheel geen steunpunten bedoeld.

De heer Van Nieuwenhoven Helbach: U hebt gesproken over het kippen van prothesen en het gebruik van klammers plus steunsels. Welke lower bar prothesen bedoelt U dan?

De Voorzitter: Er worden wel lower bar prothesen gemaakt, aan weerskanten een paar molaren op rubber, verbonden met een

in den handel gekochten lower bar. Die ligt feitelijk geheel los, en dan zien wij dikwijls dat het steunvlak bij een dergelijke prothese een ronden vorm vertoont. Door de werking van den antagonist, eenvoudig al bij het sluiten der tandrijen, nog niet eens bij de kauwwerking, zien wij de kipping. De bar krijgt eenige bewegelijkheid en schuurt tegen de gingiva wat hinderlijk is en ontsteking tengevolge heeft. Om dat te voorkomen brengen wij een steunklammer aan, in elk geval een steun op de molaar, maar men kan het ook doen op een molaar en een premolaar, dus aan twee kanten.

De heer Van Nieuwenhoven Helbach: Maar dat maakt een groot verschil!

De Voorzitter: Inderdaad.

De heer Van Nieuwenhoven Helbach: Gebruikt U dan steunsels of niet?

De Voorzitter: Dat hangt ervan af; gewoonlijk doe ik het heel anders. Ik gebruik nooit een lower bar die in den handel is, maar ik giet hem zelf, en dan maak ik hem wel in contact, maar op andere wijze. Om het kippen te beletten breng ik steunpunten aan tusschen de eerste en de tweede molaar, of tusschen de caninus en de praemolaar. Ik breng dat steunpunt dus aan tusschen de kunstelementen en het uiteinde van de lower bar. Ik breng de steunstift niet direct naast de kunstelementen die ik aanbreng, want dan hang ik de prothese te veel er aan op.

De heer Van Nieuwenhoven Helbach: Wanneer b.v. de premolaren nog staan en U maakt een onderprothese met aan weerskanten twee molaren, waar maakt U dan de bevestiging?

De Voorzitter: Dan probeer ik mijn bevestiging te maken tusschen de caninus en de premolaar, zooveel mogelijk met knopvormig uiteinde er tusschen in, onder het contactpunt.

De heer Van Nieuwenhoven Helbach: Maar wanneer U aan weerskanten nog een derde molaar hebt, de eerste en de tweede molaar zijn er tusschen uit, maar de premolaar staat nog, hoe maakt U daarvoor dan een prothese?

De Voorzitter: Op dezelfde manier, maar het is dikwijls niet noodig in zulk een geval een steunstift aan te brengen, omdat wij dan geen kipping kunnen krijgen, als de prothese er goed tusschen in staat. En hoe minder steunstiften hoe liever.

De heer Van Nieuwenhoven Helbach: Kipping krijgt U altijd.

De Voorzitter: Dat kan, maar het hangt ook weer af van den druk der antagonisten.

De heer Van Nieuwenhoven Helbach: Kipping krijgen wij altijd. Een prothese wordt natuurlijk nooit precies in het midden getroffen.

De Voorzitter: daarom moeten wij ook trachten, den druk zooveel mogelijk over het geheele kauwvlak te verdeelen, en niet alleen te laten inwerken op de uiteinden.

De heer Van Nieuwenhoven Helbach: Dat is in theorie heel mooi, maar in de praktijk krijgen wij altijd verschuiving.

De Voorzitter: Zeker!

De heer Van Nieuwenhoven Helbach: Hij zit niet altijd precies in het midden van het vlak. Volgens mij is het een fout, een klammerbarprothese te maken, waarbij het laatste element niet aanwezig is, zoodat wij dus krijgen twee molaren, met niets er achter, en wij maken dan een klammer met een steunsel ergens. Wij krijgen dan altijd een kipping van de prothese, met als gevolg distaal een hoogereren druk dan mesiaal. Wanneer zulk een prothese hangt aan het eene of andere element maakt zij altijd aan den achterkant een indruk. Bij zulk een prothese gebruik ik nooit een steunsel, alleen wanneer wij aan weerskanten een element hebben kunnen wij het rustig doen. Als wij dat niet hebben is het m.i. beter een klammer te maken en de prothese zelf zich te laten indrukken in de gingiva dan dat wij aan den eenen kant een bevestiging maken en aan den anderen kant de prothese vrij los laten.

De Voorzitter: Wanneer wij dan een bandklammer maken om een premolaarkap krijgen wij wel die indrukking, maar die gaat ook weer niet precies recht op en neer, om de reden die U zooeven zeide; „er moet kipping zijn”, dus dan zal de tweede premolaar ook gekipt worden.

De heer Van Nieuwenhoven Helbach: Zeker, maar dan hebben wij niet het bezwaar van den druk op één plaats van de prothese.

De Voorzitter: Dat ben ik ook met U eens, maar alle steunstiften en per saldo alle vaste klammers die de steunelementen geheel omklemmen en fixeeren, zijn feitelijk uit den booze, al kunnen ze in vele gevallen niet gemist worden.

De heer Van Nieuwenhoven Helbach: Dan hebt U het gehad over de soorten van klammers. Mi. is het een fout, om een element dat nog geen kunstkroon bevat een bandklammer te plaatsen. Niet zoozeer om het schuiven van de klammer, maar tengevolge van het achterblijven van spijsresten en van ik weet niet welke andere werkingen in den mond kan men na een jaar of twee bij dergelijke prothesen typisch zien, dat die breede plaatklammer precies in het element is afgebeeld. Op die plaats is het geheele element verweekt.

De Voorzitter: Dat ben ik met U eens.

De heer Van Nieuwenhoven Helbach: De draadklammer, zooals U zegt de knopdraadklammer, en vooral de dubbele draadklammer lijken mij de meest gewenschte wijze van bevestiging.

U zeide ook, dat de klammers moeten dienen om de prothese op haar plaats te houden, tegenover de beweging die het gevolg zou zijn van de actie van wangen, lippen en tong. Daarvoor echter geloof ik dat wij de klammers niet moeten gebruiken. De volle prothesen, die geen klammers hebben, moeten wij toch ook op hun plaats houden en daar hebben wij de bewegelijkheid door tong, wangen en lippen juist in de sterkste mate.

De Voorzitter: Ik zou daarop dit willen antwoorden. Ik heb gesproken van ongewenschte bewegelijkheid, maar daaronder moeten

wij niet verstaan foutieve bewegelijkheid van de plaat. Ik ga uit van het denkbeeld, dat de plaats lege artis is opgesteld, dat wij goede modellen hebben, enz. Onder ongewenschte bewegelijkheid versta ik dan die bewegelijkheid, die voornamelijk door den druk van wangen, tong en lippen aan de plaat wordt gegeven, dus de druk, die tracht de plaat er uit te wippen of van haar plaats te brengen waardoor de patiënt op een gegeven oogenblik last krijgt van de plaat. Nu vergelijkt U dat bij de volle prothese, maar m.i. bestaat er tusschen die beide een groot verschil. Bij de volle prothese heeft de patiënt ook wel last van die ongewenschte bewegelijkheid, maar er is niets op te vinden. Zooals Geitenbeek zegt, kunnen wij daar geheel fixatie verkrijgen door cohaesie en adhaesie, maar ik betwijfel dat nog steeds. Ik heb het op alle mogelijke wijzen geprobeerd, met goed sluitende, goed zuigende platen, maar die bewegelijkheid heb ik altijd nog teruggevonden. In enkele monden blijkt in den loop der jaren een buitengewoon groote zuigkracht aanwezig te zijn, maar ik heb vele prothesen gezien, door collega's goed vervaardigd en waarvan de patiënten beweerden dat zij vast in den mond zogen, maar als wij den mond lieten open, dan behoefden wij de prothese slechts even aan te raken en zij viel op de tong. Die zuigkracht is niet zoo groot. Ik weet wel, dat sommige collega's beweren, dat zij ook partieele prothesen door zuigkracht kunnen plaatsen, maar mij is het nog nooit gelukt een eerste of tweede molaar boven met zuiging, zonder klemming, te bevestigen. De patiënt kan het er wel mee doen, omdat hij zoo gewend raakt aan zijn prothese dat hij die gebruiken kan, maar men moet mij niet vertellen dat er een zoodanige zuigkracht bestaat tusschen de prothese en het slijmvlies, dat de plaat met een drukkracht van zooveel pond tegen de gingiva wordt aangedrukt. Ik heb dat nooit gezien en het lijkt mij ook onmogelijk. Wanneer wij een volle prothese moeten bevestigen zullen wij doen wat wij kunnen om zoo veel mogelijk een goede aansluiting te krijgen en eventueel de zuigkracht te vergrooten, maar wij staan altijd voor het feit dat lippen, tong en wangen een zekeren druk uitoefenen om de prothese van haar plaats te werken, totdat de patiënt zich er aan gewend heeft, tong, lippen en wangen zoodanig in bedwang te hebben dat het uitwippen van de prothese zoo veel mogelijk wordt tegengegaan. Bij de partieele prothese zal dat natuurlijk ook het geval zijn. Na eenigen tijd zal de patiënt gewend zijn aan de prothese en bestaat de mogelijkheid, dat wij de klammers kunnen verwijderen

en dat de patiënt de prothese zonder klammers kan blijven gebruiken. Ik vind het echter altijd gewaagd, daarmede dadelijk te beginnen. Wij kunnen op die wijze een draadklammer aanbrengen en wanneer later blijkt dat de patiënt de klammer niet meer noodig heeft is het een kleine moeite de klammers weg te knippen en de prothese verder zonder klammer in den mond te laten. Wij hebben echter de prothese zoo te maken, en daarop heb ik gewezen, dat zonder draadklammers de ongewenschte bewegelijkheid, de foutieve bewegelijkheid, tot een minimum wordt gereduceerd.

De heer Van Nieuwenhoven Helbach: Ik ben ook van meening, dat wij geen klammers moeten gebruiken bij partieele profhesen. Ik vind echter dat de klammers uitsluitend moeten dienen om de kauwfunctie zoo goed mogelijk te doen plaats hebben, maar niet met de vooropgezette idee, te voorkomen dat de prothese door de beweging van wangen, tong en lippen van haar plaats gaat. Wanneer wij de wangplooien goed uitrekenen kunnen wij in het meerendeel van de gevallen, vooral bij een partieele prothese, die meestal tusschen andere elementen ingesloten is, voorkomen dat wangen, tong en lippen de prothese er uit wippen.

De Voorzitter: In vele gevallen zal dat mogelijk zijn wanneer wij een klemming aanbrengen, maar wanneer wij geen klemming aanbrengen blijven wij staan voor hetzelfde feit, dat een dergelijke prothese door de tongbewegingen wordt opgelicht.

De heer Van Nieuwenhoven Helbach: De fout is, dat de platen dikwijls veel te groot gemaakt worden, te hoog naar de wang toe en achter aan het gehemelte en ook in de tandstelling zit dikwijls een oorzaak, waardoor de prothese naar beneden valt.

De Voorzitter: Zeker, maar wanneer wij die fouten opheffen zal de prothese toch nog door de kauwactie een zekere bewegelijkheid krijgen, die wij moeten trachten te beperken door het aanbrengen van klammers.

Ik geloof dat wij het in hoofdzaak wel met elkander eens zijn, maar er zijn natuurlijk altijd onderdeelen waarover wij van gedachten kunnen wisselen om nader te komen tot de waarheid.

Mej. Dullemond: Als U een partieele prothese moet maken in een mond, waarin de gingiva sterk is teruggetrokken en de tandhalzen bloot liggen, hoe bevestigt U de prothese dan? Als U hem zoo nauw aansluit dat hij aan de tandhalzen zou aansluiten, kan hij niet over den kop, en als hij wel over den kop kan, zwabbert hij heen en weer. Hoe maakt U dat?

De Voorzitter: Bij dergelijke prothesen is juist een draadklammer met knop zeer op zijn plaats.

Mej. Dullemond: Maar hebt U aan den binnenkant geen aansluiting van de plaat tegen de tandhalzen?

De Voorzitter: Dat behoeft ook niet. De protheserand wordt aan den binnenkant hoog opgebouwd, en als er dan maar een steun is tegen het meest uitstekende deel van de tanden aan den buitenkant, is de zaak in orde; natuurlijk blijft er dan een retentieplaats voor spijsresten, maar dat blijft in dergelijke monden altijd bestaan, al was het alleen door de retractie van de gingiva of van de interdentaalpapil. Wanneer U de plaat laat aansluiten linguaalwaarts tegen het meest uitstekende tanddeel en de draadklammer met knop, aan den anderen kant even onder buccaalwaarts van het contactpunt van twee elementen, dan hebt U een vrij eenvoudige en stevige bevestiging, die haast niet schaden kan.

Mej. Dullemond: Dus aan den binnenkant maakt U de plaat zoo hoog dat hij aansluit?

De Voorzitter: Ja, dat hij aansluit aan het dikste deel van den tand, maar niet aan den tandhals. Begint U maar met het gipsmodel aan de tandhalzen linguaaljaarts te bestrijken met cement, dan voorkomt U de klemming. Bij een plaat, die te nauw aansluit, zullen bij het inzetten van de prothese de premolaren en molaren eerst een eind naar buiten en dan weer naar binnen vallen, ik geloof niet dat U daarmee veel goeds zoudt doen.

De heer J. Sanders E. z. M. d. V.! Ik wilde U ook dank brengen voor het buitengewoon belangrijke onderwerp dat U gekozen hebt, buitengewoon belangrijk voor alle practici. Dusdanige onderwerpen

mogen vooral niet van onze programma's verdwijnen. In de laatste jaren heeft het wel eens de schijn, alsof het gevaar bestaat dat dergelijke onderwerpen, die alle practici interesseeren moeten, zouden verdwijnen en het doet mij genoegen, dat U voor de zooveelste maal weer getoond hebt dat U deze opvatting zeker niet is toegedaan. Ik zou hieraan nog een verzoek willen toevoegen. Wat U gezegd hebt was helder en duidelijk, als altijd, maar het zou toch meer indruk maken, zooals U zelf ook hebt gevoeld, wanneer het gesteund werd door platen en modellen. Ik geloof dat het onderwerp belangrijk genoeg is om, wanneer U er eens den tijd voor kunt vinden, zij het dan misschien een deel ervan nader uit te werken en aan de hand van modellen de voor- en nadeelen van verschillende dingen die U besproken hebt nog eens nader aan te toonen.

De Voorzitter: Dat zal ik eens probeeren, geachte collega.

Wanneer niemand meer het woord verlangt dan zijn wij thans aan het einde van ons programma. Ik heb straks al gezegd, dat ik nog geen afscheid wilde nemen van de scheidende bestuursleden, maar dat mijn plan was dat te doen bij de opening van de eerstvolgende vergadering. Dat is echter nog zoo lang, en daarom zal ik morgen, wanneer ik hoop dat veel leden aanwezig zullen zijn, een woord van afscheid richten tot den afgetreden Voorzitter en den afgetreden Penningmeester. Ik zal niet uiteenzetten hoe ik mijn functie denk op te vatten, daarvoor is het wat laat op den avond en het is beter, dat ik dat nog eens goed overdenk en het bij de opening van de volgende vergadering duidelijk zeg.

Is er thans nog iemand die het woord verlangt?

De heer Nord: M. d. V.! De omstandigheden brengen mede, dat U eenigszins gelijk krijgt. U hebt straks bezwaar gemaakt om de leiding van mij over te nemen en ik zie thans tot mijn schrik, dat onze nieuw benoemde Penningmeester plotseling verdwenen is. Als vice-voorzitter was hij de man, die tijdens de gedachtenwisseling over Uw voordracht de leiding had moeten hebben. Weliswaar hebt U die taak op onberispelijke wijze vervuld, maar het was ook de taak van den leider, U dank te brengen voor Uw lezing. Waar nog onder mijn voorzitterschap en ook op mijn verzoek deze lezing op het programma is geplaatst, zult U mij, als afgetreden voorzitter, vergunnen U namens

de vergadering hartelijk dank te betuigen voor Uwe belangwekkende mededeelingen. (Luid applaus).

De Voorzitter: Ik dank den heer Nord voor zijn vriendelijke woorden en de vergadering voor haar instemming.

Ik schors thans de vergadering tot morgenochtend 10 uur.

N. B. Door afwezigheid van mej. C. Dullemond wordt het secretariaat der Vereeniging waargenomen door den heer P. BUISMAN te TIEL.